

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR IF P&C INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO**

2020 m. liepos 1 d. Nr. V 2020/(21.27.E-2101)-242-270
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir *If P&C Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2020 m. sausio 25 d. įvyko eismo įvykis, per kurį, važiuodami priešingomis kryptimis (vienas priešais kitą), kairiaisiais priekiniais kampais susidūrė pareiškėjo vairuojamas automobilis *Subaru Outback* (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)) ir Y. Y. vairuojamas automobilis *Škoda Octavia* (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)). Eismo įvykio dalyviai užpildė eismo įvykio deklaraciją, joje savo parašais abu nurodė esantys atsakingi už padarytą žalą¹. Vėliau vairuotojai užpildė naują eismo įvykio deklaraciją: joje atsakomybę už eismo įvykio metu padarytą žalą savo parašu deklaracijos 14 laukelio „Mano pastabos“ dalyje „Patvirtinu, jog esu atsakingas (-a) už eismo įvykį“ patvirtino automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas. Eismo įvykio deklaracijoje nurodyta, kad eismo įvykis įvyko „nesuteikiant pirmenybės teisės ar nepaisant raudono šviesoforo signalo“ (deklaracijos 12 laukelio 17 langelis).

2020 m. sausio 27 d. pareiškėjas kreipėsi į eismo įvykio kaltininko civilinę atsakomybę pagal transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį apdraudusį draudiką dėl draudimo išmokos, atlyginančios per eismo įvykį padarytą žalą. Aprašydamas įvykio aplinkybes, pareiškėjas nurodė, kad eismo įvykio kaltininkas nepaisė kelio ženklų, nepraleido kylančio į kalną jo automobilio, todėl siaurame kelio ruože automobiliai netilpo ir negalėjo prasilenkti.

2020 m. kovo 6 d. pranešimu draudikas informavo pareiškėją apie priimtą sprendimą. Draudikas teigė gavęs eismo įvykio dalyvių paaiškinimus apie eismo įvykį, apžiūrėjęs ir išmatavęs įvykio vietą, įvertinęs surinktus duomenis ir nustatęs, kad automobilio *Škoda Octavia* vairuotojui nekilo civilinė atsakomybė dėl pareiškėjui padarytos žalos. Atsižvelgdamas į tai, draudikas nurodė neturintis pagrindo mokėti draudimo išmokos.

Draudikas nurodė nuotraukose iš eismo įvykio vietos matęs, kad automobilis *Škoda Octavia* važiuojo kuo arčiau dešinės kelio pusės tam, kad galėtų suteikti pirmumą pareiškėjo automobiliui. Automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas paaiškino, kad tik pravažiavęs ženklą pamatė atvažiuojantį automobilį *Subaru Outback* ir pasuko arčiau kelkraščio, kad būtų pakankamai vietos automobiliams prasilenkti. Draudikas nurodė pareiškėjui, kad jeigu jis būtų važiuojęs arčiau kelkraščio, o ne nuo jo nutolęs, eismo įvykis nebūtų įvykęs. Draudikas teigė, kad jo klientas nėra atsakingas už eismo įvykį, nes jis, kitaip nei pareiškėjas, laikėsi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 patvirtintų Kelių eismo taisyklių (toliau – KET) 119 punkto, kuriame nustatyta, kad vairuotojas privalo važiuoti kuo arčiau dešiniojo važiuojamosios dalies krašto.

Pareiškėjas pateikė draudikui 2020 m. kovo 26 d. pretenziją, joje nurodė su sprendimu nesutinkantis. Pareiškėjo teigimu, draudikas neįvertino aplinkybės, jog važiuojamojoje dalyje, dešinėje pusėje, buvo žmonių, todėl jis negalėjo važiuoti prie pat dešinio kelkraščio, ir to, kad eismo įvykio deklaracijoje automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas nurodė nesuteikęs pirmenybės teisės. Pareiškėjas taip pat ginčijo draudiko teiginį, kad automobilio *Škoda*

¹ Pareiškėjas teigė, jog įvykio vietoje pildytoje deklaracijoje per klaidą pasirašė ne 15 laukelyje „Vairuotojų parašai“, o 14 laukelio „Mano pastabos“ dalyje „Patvirtinu, jog esu atsakingas (-a) už padarytą žalą“, kuriame pasirašo atsakomybę už žalą prisiimantis vairuotojas ar vairuotojai (kai atsakomybė abipusė).

Octavia vairuotojas laikėsi dešinės kelio pusės, kad galėtų praleisti jo automobilį. Draudiko teigimu, kelio ženklas „Priešpriešinio eismo pirmenybė“ (galiojęs kelio ruože, kuriame įvyko eismo įvykis) reiškia, kad „Įvažiuoti į siaurą kelio ruožą draudžiama, jeigu tai apsunkintų priešpriešinį eismą. Vairuotojas privalo duoti kelią siaurame ruože esančioms arba iš kito galo prie jo artėjančioms transporto priemonėms“ (KET 1 priedo „Kelio ženklai“ 2 punkto 205 numeris). Sąvoka „Duoti kelią“ reiškia, kad eismo dalyvis turi sustoti ar nepradėti važiuoti, nedaryti jokio manevro, kuris priverstų kitus eismo įvykio dalyvius keisti judėjimo kryptį arba greitį, tačiau automobilis *Škoda Octavia* privertė pareiškėją keisti judėjimo kryptį ir greitį, t. y. reikalavimo „duoti kelią“ nebuvo laikomasi.

Pretenzijoje pareiškėjas ginčijo ir draudiko teiginį, neva pareiškėjas važiavo ne savo kelio puse. Anot pareiškėjo, eismo įvykio vietoje viena kryptimi važiuojanti transporto priemonė turi pirmenybę prieš kitą: įvykio vietoje nėra dviejų eismo juostų (po vieną abiem kryptimis), kuriomis judėdamos transporto priemonės turi vienodas teises. Galiausiai, pareiškėjas teigė, kad draudikas eismo įvykio aplinkybes vertino tik iš nuotraukų, padarytų po eismo įvykio, tačiau neatsižvelgė nei į eismo įvykio metu buvusią situaciją (žmonių buvimą kelyje arba prie jo), nei į pirmenybę pareiškėjui suteikusį kelio ženklą, be to, ignoravo aplinkybę, kad abu vairuotojai ir į įvykio vietą atvykę policijos pareigūnai įvykio aplinkybes vertino kitaip. Vadovaudamasis pateiktais argumentais, pareiškėjas prašė atlyginti dėl automobilio apgadinimų patirtą žalą ir kompensuoti kitus dėl įvykio patiriamus nuostolius.

2020 m. balandžio 23 d. atsakyme į pareiškėjo pretenziją draudikas nurodė jos netenkisiantis ir sprendimo nekeisiantis. Draudikas pakartotinai nurodė pranešime apie sprendimą nurodytas aplinkybes, taip pat pateikė papildomus paaiškinimus. Jis teigė gavęs automobilio *Škoda Octavia* vairuotojo paaiškinimą: privažiavęs pirmumo kelio ženklą „Pirmenybė priešpriešinio eismo atžvilgiu“ jis pamatė atvažiuojantį pareiškėjo automobilį ir nedelsdamas pasitraukė į dešinę kelio pusę, kad automobiliai galėtų prasilenkti (vietos prasilenkti, vairuotojo teigimu, užteko), tačiau pareiškėjas nebandė išvengti susidūrimo ir pasuko į automobilį *Škoda Octavia*. Draudiko teigimu, nuotraukos po eismo įvykio patvirtina, kad pareiškėjas ne tik nevažiavo kuo arčiau dešiniojo važiuojamosios dalies krašto, kaip nustatyta KET 119 punkte, bet važiavo viduriu kelio. Būtent dėl šios priežasties automobiliams ir nepavyko prasilenkti.

Pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką dėl ginčo nagrinėjimo ir prašė rekomenduoti draudikui įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti patirtą žalą atlyginančią draudimo išmoką. Pareiškėjas nurodė važiavęs siauriausia Barstyčios g. vieta, kai priešais pamatė atvažiuojantį automobilį *Škoda Octavia*. Jis teigė siekęs išvengti susidūrimo ir stabdęs, tačiau kitas automobilis slydo ir atsitrenkė į pareiškėjo automobilį. Anot pareiškėjo, į įvykio vietą buvo iškviesta policija, atvyko du policijos pareigūnų ekipažai, pareigūnai paaiškino, kas yra kaltas dėl eismo įvykio. Pareiškėjo teigimu, kaltas buvo automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas, nepaisęs prieš kelio susiaurėjimą stovinčio kelio ženklo, nurodančio sustoti ir praleisti priešais atvažiuojančius automobilius. Minėto automobilio vairuotojas pripažino kaltę, todėl pareigūnai nurodė užpildyti eismo įvykio deklaraciją. Pirminėje eismo įvykio deklaracijoje pareiškėjas nurodė per klaidą pasirašęs laukelyje, kuriame pasirašo atsakomybę prisiimantis asmuo, o ne laukelyje, kuriame pasirašo abiejų automobilių vairuotojai, todėl vėliau susisiekęs su automobilio *Škoda Octavia* vairuotoju ir eismo įvykio deklaracija buvo perrašyta (užpildyta iš naujo). Kreipimesi pareiškėjas teigė, kad draudikas neįvertino kaltės pripažinimo patvirtinimo eismo įvykio deklaracijoje, taip pat neįvertino kelio ženklų eismo įvykio vietoje ir nepagrįstai konstatavo, kad automobilio *Škoda Octavia* vairuotojui nekilo civilinė atsakomybė.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas į pareiškėjo kreipimesi nurodytas aplinkybes. Draudikas paaiškino iš eismo įvykio dalyvių gavęs eismo įvykio vietos bei automobilių apgadinimų nuotraukas, draudiko kliento (automobilio *Škoda Octavia* vairuotojo) ir jo sutuoktinės paaiškinimus apie eismo įvykio aplinkybes, apžiūrėjęs eismo įvykio vietą, išmatavęs kelią eismo įvykio vietoje, taip pat atlikęs eismo įvykio aplinkybių modeliavimą kompiuterine programa *PC Crash*. Ištyręs visus surinktus duomenis draudikas nustatė, kad draudėjo (automobilio *Škoda Octavia* vairuotojo) atsakomybė dėl eismo įvykio nekilo.

Atsiliepime teigiama, kad Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCPDĮ) 16 straipsnio 1 dalies pagrindu draudimo išmoka mokama, jei transporto priemonės valdytojui dėl padarytos žalos atsiranda civilinė atsakomybė. Taip pat nurodyta, kad Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalis įpareigoja draudiką, dedant reikiamas pastangas, tirti aplinkybes, būtinas draudžiamojo įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui

nustatyti. Analogiška nuostata, draudiko teigimu, nustatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos administravimo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių (2018 m. spalio 24 d. redakcija) (toliau – Taisyklės) 29 punkte, kuriame nurodyta, kad, gavęs pranešimą apie eismo įvykį, draudikas atlieka jo tyrimą.

Draudiko teigimu, jo klientas ir kliento sutuoktinė pateikė paaiškinimus dėl eismo įvykio. Važiuodami Birstyčios g., pravažiavę kelio ženklą „Pirmenybė priešpriešinio eismo atžvilgiu“, jiedu pamatė pareiškėjo automobilį. Draudėjas staigiai pasuko į kelkraštį, kad automobiliai galėtų prasilenkti, tačiau pareiškėjas net nebandė laviruoti ir pasuko vairą į draudėjo automobilio pusę. Draudikas paaiškino, kad iš paties pareiškėjo pateiktų nuotraukų matosi, kad pareiškėjas eismo įvykio metu važiavo kelio viduriu, o ne dešine jo puse, o būtent ši aplinkybė ir lėmė eismo įvykį. Atsiliepiame taip pat teigiama, kad draudikas, atsižvelgęs į maksimalų kelio atkarpoje, kurioje įvyko eismo įvykis, leidžiamą greitį (40 km/val.), taip pat į kelio matavimų metu nustatytus duomenis, PC Crash programa sumodeliavo eismo įvykio aplinkybes ir nustatė, kad automobiliai galėjo prasilenkti, jeigu pareiškėjas būtų laikęsis KET 119 punkte nustatyto reikalavimo važiuoti kuo arčiau dešiniojo važiuojamosios dalies krašto.

Anot draudiko, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, pasisakydamas dėl eismo įvykio deklaracijos, yra nurodęs, kad eismo įvykio deklaracijos 14 laukelio užpildymas iš esmės reiškia eismo įvykio dalyvio subjektyvų įvykio aplinkybių įvertinimą, t. y. eismo dalyvių nuomonės pateikimą. Kasacinis teismas, draudiko teigimu, nurodė, kad nėra pagrindo aiškinti, jog eismo įvykio deklaracijos 14 laukelio „Mano pastabos“ apatinės dalies „Patvirtinu, jog esu atsakingas (-a) už padarytą žalą“ užpildymas reiškia eismo įvykio dalyvių tikslą nustatyti teisiškai įpareigojančius rezultatus. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nuomone, jei draudikui kyla abejonių dėl eismo įvykio aplinkybių, atsižvelgiant į įvykį, eismo įvykio deklaracijoje ar ją atitinkančiame dokumente nurodytą informaciją ar kitas aplinkybes, pavyzdžiui, kai eismo įvykio deklaracijoje ar ją atitinkančiame dokumente nurodytos aplinkybės nesutampa su kitomis aplinkybėmis ar informacija, jis privalo išsamiai ištirti eismo įvykio aplinkybes, siekdamas nustatyti draudžiamą įvykio faktą, pasekmes ir draudimo išmokos dydį. Eismo įvykio deklaracija ar ją atitinkantis dokumentas, nors ir yra pagrindinis, tačiau ne vienintelis dokumentas, esantis pagrindu draudikui spręsti apie aplinkybes, būtinas draudžiamą įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-251-1075/2018*).

Draudikas nurodė manantis, kad pagrįstai atsisakė atlyginti pareiškėjo patirtus nuostolius dėl įvykio metu apgadinto automobilio, nes draudėjui nekilo atsakomybė dėl eismo įvykio.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus duomenis, darytina išvada, kad ginčas tarp šalių kilo dėl draudiko sprendimo atsisakyti mokėti draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjo žalą, patirtą per 2020 m. sausio 25 d. eismo įvykį, pagrįstumo.

TPVCAPDĮ 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad išmoka šio įstatymo nustatyta tvarka mokama dėl nukentėjusiems tretiesiems asmenims padarytos žalos, kai už žalą atsakingiems asmenims valdant ar naudojant transporto priemonę atsiranda civilinė atsakomybė. To paties įstatymo 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad draudikas moka tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio išmoką, nevirsijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytą draudimo sumą, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Civilinės atsakomybės atsiradimo sąlygos, pagrindai ir bendrieji žalos atlyginimo principai nustatyti Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse. Civilinei atsakomybei taikyti būtina nustatyti šias sąlygas: neteisėtus veiksmus, žalą, priežastinį ryšį tarp asmens neteisėtų veiksmų ir atsiradusios žalos ir kaltę (Civilinio kodekso 6.246–6.249 straipsniai).

Atsižvelgiant į nurodytą teisinį reglamentavimą, pažymėtina, kad draudiko prievolė mokėti draudimo išmoką kyla ne dėl bet kurio įvykio, o tik dėl tokio, dėl kurio atsiranda

transporto priemonės valdytojo civilinė atsakomybė (TPVCAPDĮ 2 straipsnio 3 dalis, 3 straipsnio 1 dalis, 16 straipsnio 1 dalis). Todėl draudikui pareiga mokėti draudimo išmoką, atlyginančią automobiliui *Subaru Outback* per 2020 m. sausio 25 d. eismo įvykį padarytą žalą, kiltų, jei žala būtų atsiradusi dėl automobilio *Škoda Octavia* valdytojo neteisėtų veiksmų ir būtų nustatytos visos civilinės atsakomybės sąlygos.

Pažymėtina, kad, pagal Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalį, draudikas privalo tirti aplinkybes, būtinas draudžiamojo įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, dėdamas reikiamas pastangas. Taisyklių 17 punkte draudžiamojo įvykio fakto egzistavimas įvardijamas kaip viena iš būtinųjų sąlygų, įgyvendinant nukentėjusio trečiojo asmens reikalavimo teisę į draudimo išmokos mokėjimą. Pagal Taisyklių 38 punktą, draudikas priima sprendimą dėl draudimo išmokos mokėjimo, atsižvelgdamas į dokumentus ir informaciją, įrodančius draudžiamojo įvykio faktą. Taisyklių 47 punkte nustatyta, kad draudimo išmoka mokama, kai nustatomas atsakingas dėl žalos padarymo asmuo (nesant TPVCAPDĮ nurodytų išimčių), draudžiamojo įvykio faktas, aplinkybės ir žalos dydis. Remiantis nurodytomis teisės aktų nuostatomis, darytina išvada, kad draudiko prievolės išmokėti draudimo išmoką pagal teisinį reglamentavimą ir draudimo sutartį atsiradimas siejamas su draudžiamojo įvykio fakto nustatymu.

Iš bylos duomenų matyti, kad eismo įvykio dalyviai po eismo įvykio užpildė eismo įvykio deklaraciją, vėliau ją patikslino (atsakomybę už eismo įvykį parašu deklaracijos 14 laukelyje patvirtino automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas). Abu eismo įvykio dalyviai teigė, kad į eismo įvykio vietą buvo iškviešti policijos pareigūnai, automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas draudikui nurodė, kad pareigūnai paaiškino, jog jis nesivadovavo kelio ženklu ir todėl yra kaltas dėl eismo įvykio. Jis teigė pripažinęs esąs kaltu dėl eismo įvykio kilimo. Vis dėlto, pareiškėjui kreipusis į draudiką dėl draudimo išmokos mokėjimo, šis pateikta eismo įvykio deklaracija nesivadovavo. Draudikas gavo automobilio *Škoda Octavia* vairuotojo ir jo sutuoktinės paaiškinimus apie eismo įvykį, atliko kelio eismo įvykio vietoje matavimus, sumodeliavo eismo įvykio aplinkybes *PC Crash* kompiuterine programa ir atsisakė mokėti draudimo išmoką. Draudiko teigimu, *PC Crash* kompiuterinė programa parodė, kad, pareiškėjo automobiliui *Subaru Outback* važiuojant arčiau dešiniojo važiuojamosios kelio dalies krašto, automobiliai būtų prasilenkę, eismo įvykis nebūtų kilęs. Pareiškėjas teigė, kad draudikas neįvertino aplinkybės, kad automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas nepaisė kelio ženklo, nurodė, kad važiuojamąja kelio dalimi ėjo žmonės, todėl jis negalėjo važiuoti arčiau dešiniojo krašto. Draudikas savo pozicijos nekeitė ir teigė, kad automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas nėra atsakingas už eismo įvykį, todėl pareiškėjo žalą atlyginanti draudimo išmoka neturi būti mokama. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, toliau vertinama, ar draudiko pateikti paaiškinimai ir juos pagrindžiantys įrodymai yra pakankami tam, kad būtų paneigtos eismo įvykio deklaracijoje nurodytos eismo įvykio aplinkybės ir būtų galima konstatuoti, kad automobilio *Škoda Octavia* vairuotojui nekilo civilinė atsakomybė už eismo įvykio metu pareiškėjo automobiliui padarytą žalą.

TPVCAPDĮ 12 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad eismo įvykio deklaracija yra pildoma tais atvejais, kai eismo įvykio dalyviai sutaria dėl eismo įvykio aplinkybių ir, vadovaudamiesi KET nuostatomis, nekviečia policijos į eismo įvykio vietą. Pagal minėtą straipsnį, esant nurodytoms sąlygoms, transporto priemonės valdytojas privalo eismo įvykio deklaracijoje nubraižyti eismo įvykio schemą, aprašyti eismo įvykio aplinkybes ir duoti visiems eismo dalyviams pasirašyti. Eismo įvykio dalyviai nurodė, kad į eismo įvykio vietą buvo iškviešti policijos pareigūnai: jie paaiškino, kad dėl eismo įvykio kaltas kelio ženklo nepaisęs automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas, o minėto automobilio vairuotojui sutikus su savo kalte, vairuotojai užpildė eismo įvykio deklaraciją. Pažymėtina, kad iš karto po eismo įvykio užpildytos deklaracijos 14 laukelio „Mano pastabos“ apatinę dalį „Patvirtinu, jog esu atsakingas (-a) už padarytą žalą“ užpildė abu eismo įvykio dalyviai, tačiau pareiškėjas kreipėsi į automobilio *Škoda Octavia* vairuotoją dėl eismo įvykio deklaracijos pataisymo, ir šalys užpildė naują eismo įvykio deklaraciją, jos 14 laukelį užpildė tik automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas. Tokios korekcijos, pareiškėjo teigimu, prireikė todėl, kad po eismo įvykio pildytoje deklaracijoje 14 laukelį jis sumaišė su 15, kuriame pasirašo abu vairuotojai, t. y. vietoj 15 laukelio jis per klaidą užpildė 14.

Akcentuotina, jog kasacinis teismas yra konstatavęs, kad nei eismo įvykio deklaracijos apibrėžtis, nei kitos TPVCAPDĮ ir KET nuostatos nesuponuoja, kad deklaracijos arba ją atitinkančio dokumento tikslas būtų susitarti dėl už eismo įvykį atsakingo asmens atsakomybės ir (ar) jos sąlygų. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų kolegija išaiškino, kad

nėra pagrindo teigti, kad deklaracijos 14 laukelio „Mano pastabos“ apatinės dalies „Patvirtinu, jog esu atsakingas (-a) už padarytą žalą“ užpildymas reiškia eismo įvykio dalyvių tikslą siekti teisinių padarinių, t. y. sukurti eismo įvykio dalyvių teises ir pareigas, susijusias su civilinės atsakomybės sąlygų nustatymu. Minėto laukelio užpildymas iš esmės reiškia eismo įvykio dalyvio subjektyvų įvykio aplinkybių įvertinimą, t. y. eismo dalyvių nuomonės pateikimą. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nuomone, jei draudikui kyla abejonių dėl eismo įvykio aplinkybių, atsižvelgiant į įvykį, eismo įvykio deklaracijoje ar ją atitinkančiame dokumente nurodytą informaciją ar kitas aplinkybes (pavyzdžiui, kai eismo įvykio deklaracijoje ar ją atitinkančiame dokumente nurodytos aplinkybės nesutampa su kitomis aplinkybėmis ar informacija), jis privalo išsamiai iširti eismo įvykio aplinkybes, siekdamas nustatyti draudžiamą įvykio faktą, pasekmes ir draudimo išmokos dydį (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-251-1075/2018*).

Vis dėlto pažymėtina, kad minėtoje nutartyje pabrėžiama ir eismo įvykio deklaracijos svarba: teisinis reguliavimas suponuoja, kad, transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo draudikui sprendžiant klausimą dėl draudimo išmokos mokėjimo ir siekiant nustatyti eismo įvykio aplinkybes bei atsakingą už eismo įvykio metu padarytą žalą vairuotoją (jo, kaip kaltininko, atsakomybę), eismo įvykio deklaracija ar ją atitinkantis dokumentas, kai eismo įvykio dalyviai nepranešė apie eismo įvykį policijai, yra pagrindinis ir pirminis dokumentas, kuriuo turi vadovautis draudikas. Kasacinio teismo vertinimu, toks teisinis reguliavimas ne tik sudaro sąlygas su eismo įvykiu susijusiems eismo dalyviams nustatytais atvejais nekviesti policijos į eismo įvykio vietą, bet ir užtikrina nukentėjusio asmens interesų apsaugą, įgalindamas draudiką efektyviai ir be uždelsimo spręsti draudimo išmokos mokėjimo klausimą, kartu užkertant kelią draudikui reikalauti perteklinių dokumentų ar informacijos ir taip nepagrįstai užvilkti su draudimo išmokos išmokėjimu susijusias procedūras (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-251-1075/2018*).

Galima pagrįstai teigti, kad, nepaisant to, jog eismo įvykio deklaracija nėra išskirtinę įrodomąją galią turintis ir vienintelis duomuo sprendžiant eismo įvykio dalyvių atsakomybės klausimą, tačiau yra pagrindinis ir pirminis dokumentas, kuriuo turi vadovautis draudikas ir kuris gali būti nuginčytas tik kitų objektyvių duomenų visumos pagrindu. Lietuvos banko vertinimu, nesant pakankamai duomenų, kuriais būtų galima paneigti eismo įvykio deklaracijoje išreikštą eismo įvykio dalyvių poziciją dėl atsakomybės už eismo įvykį, arba šiems esant nevienareikšmiškiems, turėtų būti vadovaujamasi būtent eismo įvykio dalyvių užpildyta eismo įvykio deklaracija.

Lietuvos banko vertinimu, nagrinėjamoje byloje draudiko pateikti įrodymai nepaneigė eismo įvykio dalyvių užpildytoje eismo įvykio deklaracijoje nurodyto susidūrusių automobilių vairuotojų eismo įvykio aplinkybių vertinimo (dėl toliau nurodytų priežasčių) ir būtent eismo įvykio deklaracija šiuo atveju yra objektyviausias įrodymas, sprendžiant dėl atsakomybės už žalą kilimo.

Pirmiausia pažymėtina tai, kad eismo įvykio deklaracijos 14 laukelį, kurį pildo atsakingas už eismo įvykio žalą asmuo, užpildė automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas. Svarbu tai, jog minėto automobilio vairuotojas sutiko, jog pirminė eismo įvykio deklaracija, kurios 14 laukelyje pasirašė abu vairuotojai, buvo užpildyta neteisingai ir, kaip matyti iš turimų duomenų, sutiko užpildyti naują deklaraciją, kurios 14 laukelyje pasirašė tik jis pats. Tai reiškia, kad, praėjus kuriam laikui po įvykio, automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas manė esąs atsakingas už padarytą žalą. KET 5 punkte nurodyta, kad eismo įvykio dalyviai privalo mokėti KET ir jų laikytis. Asmuo, išmanantis KET, gali suprasti savo veiksmų priešingumą taisyklėms, todėl tuo pagrindu eismo įvykio deklaracijoje gali pripažinti savo kaltę arba jos nepripažinti. Pats atsakomybės už padarytą žalą pripažinimo eismo įvykio deklaracijoje faktas paprastai implikuoja tai, kad būtent ją pripažinusio asmens elgesys neatitiko tokio eismo dalyvio elgesio modelio, koks tomis aplinkybėmis buvo privalomas. Taigi, jeigu būtų manęs nesąs atsakingas už eismo įvykio sukėlimą, automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas nebūtų sutikęs užpildyti pakoreguotos deklaracijos ir pasirašyti jos 14 laukelio „Mano pastabos“ dalyje „Patvirtinu, jog esu atsakingas (-a) už padarytą žalą“.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad eismo įvykio dalyviai į eismo įvykio vietą buvo iškvietę policijos pareigūnus: tai matyti iš pareiškėjo kreipimesi nurodytų aplinkybių ir draudiko pateiktų automobilio *Škoda Octavia* vairuotojo paaiškinimų. Dėl šios aplinkybės šalys nesiginčija. Anot pareiškėjo, policijos pareigūnai eismo įvykio vietoje paaiškino, kad už eismo

įvykį atsakingas automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas, nes nepaisė ties kelio susiaurėjimu stovinčio kelio ženklo, nurodančio sustoti ir duoti kelią atvažiuojančiam automobiliui. Automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas draudikui teiktuose paaiškinimuose taip pat nurodė: „atvažiavę policijos pareigūnai man paaiškino, kad aš esu kaltas dėl šio eismo įvykio, todėl savo kaltę pripažinau, kadangi nepaisiau eismo taisyklės „nesuteikiant pirmenybės ar nepaisant raudono šviesoforo signalo.“ Bylos duomenys patvirtina, kad iš karto po eismo įvykio atvykę policijos pareigūnai, tikėtina, įvertinę vairuotojų paaiškinimus apie įvykio aplinkybes (greičius, važiavimo trajektorijas, galimą kitų kliūčių buvimą kelyje ir pan.), šiems nurodė manantys, kad eismo įvykį sukėlė automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas. Iš bylos duomenų matyti, kad su policijos pareigūnų pozicija automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas sutiko, vairuotojai užpildė eismo įvykio deklaraciją. Pažymėtina, kad draudikas, manydamas, kad eismo įvykio deklaracijoje išreikšta vairuotojų pozicija neatitiko realios eismo įvykio situacijos, ir siekdamas išsiaiškinti tikrąsias įvykio aplinkybes, turėjo teisę kreiptis į policiją dėl informacijos apie iškvietimą į eismo įvykio vietą pateikimo, prašyti, kad policijos pareigūnai pateiktų paaiškinimus ar liudijimus dėl jiems nurodytų ir (ar) žinomų eismo įvykio aplinkybių, tačiau byloje nėra duomenų, kad draudikas būtų kreipęsis į policiją ir gavęs iš jos atsakymą dėl informacijos apie įvykį.

Svarbu atkreipti dėmesį ir į tai, kad bylos duomenys (eismo įvykio vietos nuotraukos, vairuotojų paaiškinimai ir kt.) patvirtina, kad eismo įvykis įvyko kelio atkarpoje, kurioje galiojo kelio ženklai „Priešpriešinio eismo pirmenybė“ (KET 1 priedo „Kelio ženklai“ 2 punkto 205 numeris) ir „Pirmenybė priešpriešinio eismo atžvilgiu“ (KET 1 priedo „Kelio ženklai“ 2 punkto 206 numeris). Ženklas „Priešpriešinio eismo pirmenybė“ reiškia: „Įvažiuoti į siaurą kelio ruožą draudžiama, jei tai apsunkintų priešpriešinį eismą. Vairuotojas privalo duoti kelią siaurame ruože esančiomis arba iš kito galo prie jo artėjančioms transporto priemonėms.“ „Duoti kelią“ KET 3.2 papunktyje apibrėžiamas kaip reikalavimas eismo dalyviui sustoti ar nepradėti važiuoti, nedaryti jokio manevro, kuris priverstų kitus eismo dalyvius keisti judėjimo kryptį arba greitį. Šių reikalavimų turėjo laikytis minėtą ženklą pravažiavęs *Škoda Octavia* vairuotojas. Pareiškėjui kelio atkarpoje, kurioje įvyko eismo įvykis, galiojo ženklas „Pirmenybė priešpriešinio eismo atžvilgiu“: „Siauras kelio ruožas, kuriuo važiuodamas vairuotojas turi pirmenybę prieš artėjančią priešpriešinį transportą.“

Įvertinus bylos duomenis kartu su eismo įvykio deklaracija, kurios 12 laukelyje „Aplinkybės“ pažymėtas 17 langelis „nesuteikiant pirmenybės teisės ar nepaisant raudono šviesoforo signalo“, matyti, kad pats automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas iš esmės patvirtino, kad nepaisė kelio ženklo „Priešpriešinio eismo pirmenybė“, t. y. įvažiavo į siaurą kelio ruožą prieš pareiškėjo automobilį, kuris turėjo pirmenybę priešpriešinio eismo atžvilgiu. Jokių objektyvių duomenų (vaizdo registratoriaus įrašo, aplinkos vaizdo stebėjimo kamerų įrašo ar kt.), kurių pagrindu būtų galima teigti, kad automobilio *Škoda Octavia* neapsunkino priešpriešinio eismo ir dėl to neturėjo suteikti pareiškėjo automobiliui pirmenybės (taigi, vadavavosi kelio ženklu „Priešpriešinio eismo pirmenybė“), byloje nėra.

Tai, kad susidūrimo metu pareiškėjo automobilis, draudiko skaičiavimais, sustojo apie 1,25 metro nuo automobilio dešinėje pusėje buvusio šaligatvio (kelkraščio) bortelio, Lietuvos banko vertinimu, nepaneigia aplinkybės, kad automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas nesilaikė kelio ženklo „Priešpriešinio eismo pirmenybė“ reikalavimų. Draudiko teiginys, kad pareiškėjas pats nesilaikė KET 119 punkto reikalavimo važiuoti kuo arčiau dešiniojo važiuojamosios dalies krašto, laikytinas tik prielaida, nes, nepaisant to, kad iš nuotraukų matosi, kad automobilis *Subaru Outback* sustojo toliau nuo dešiniojo važiuojamosios dalies krašto (draudiko skaičiavimais – 1,25 metro), byloje nėra objektyvių duomenų apie eismo įvykio metu eismo įvykio vietoje buvusias aplinkybes ir tokios automobilio padėties priežastis. Be to, būtina atsižvelgti į kelio ruožą, kuriame susidūrė automobiliai, taikomus eismo reguliavimo būdus ir kelio ruožo ypatumus (pirmumo ženklų egzistavimą, kelio susiaurėjimą ir kt.), galėjusius lemti kitokią, nei įprasta, automobilio trajektoriją.

Toliau paminėtina, kad draudikas savo sprendimą nemokėti draudimo išmokos iš dalies grindė automobilio *Škoda Octavia* vairuotojo ir jo sutuoktinės paaiškinimais, tačiau jie, Lietuvos banko vertinimu, yra subjektyvūs, pateikti draudiko sprendimu suinteresuotų asmenų ir ne iš karto po eismo įvykio, be to, prieštarauja pareiškėjo nurodytoms eismo įvykio aplinkybėmis. Be to, atkreiptinas dėmesys, kad pats minėto automobilio vairuotojas paaiškino pripažinęs savo kaltę, nes nesilaikė KET reikalavimų. Vairuotojo sutuoktinė savo ruožtu teigė, kad pareiškėjas neva nebandė išvengti eismo įvykio, priešingai, pasuko vairą į automobilio *Škoda Octavia* pusę, o po smūgio – iškėlė nykštį, tačiau šie paaiškinimai nėra pagrįsti jokiais

objektyviais duomenimis, be to, abejotina, ar esant tokioms aplinkybėms automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas būtų savo parašu pripažinęs atsakomybę už eismo įvykio metu padarytą žalą.

Draudiko teigimu, automobiliai eismo įvykio vietoje galėjo prasilenkti nesusidūrę. Tai, jo nuomone, patvirtina pateikti vaizdo įrašai, kuriuose matomas kompiuterine programa *PC Crash* sumodeliuotas automobilių judėjimas eismo įvykio vietoje: pateiktuose vaizdo įrašuose matoma, kad automobiliui *Subaru Outback* važiuojant maksimaliu kelio ruože leistinu 40 km/val. greičiu – automobiliai galėjo prasilenkti saugiai, nesusidūrę. Vis dėlto, Lietuvos banko nuomone, pateikti duomenys nėra neginčytinai paneigiantys eismo įvykio deklaracijoje nurodytą vairuotojų poziciją.

Modeliuojant eismo įvykį buvo įvertintas maksimalus leidžiamas automobilio *Subaru Outback* greitis, automobilio *Škoda Octavia* padėtis (automobilis nejuda) eismo įvykio vietoje ir kelio matavimų duomenys, tačiau tik šiais duomenimis paremtų modeliavimo duomenų negalima laikyti pakankamais ir savaime paneigiančiais eismo įvykio deklaracijoje nurodytus duomenis. Byloje nėra duomenų, patvirtinančių, kad automobilis *Škoda Octavia* susidūrimo metu buvo sustojęs (pareiškėjas kreipimesi nurodė, kad automobilis *Škoda Octavia* slydo), be to, modeliuojant eismo įvykio aplinkybes nebuvo įvertinta galimybė prasilenkti tuo atveju, jeigu automobilio *Subaru Outback* dešinėje pusėje keliu būtų ėję žmonės (šią aplinkybę pareiškėjas nurodė 2020 m. kovo 26 d. pretenzijoje), nebuvo vertinta, ar automobiliai galėjo sustoti vienas priešais kitą nesusidūrę, jeigu galimybės prasilenkti nebūtų buvusios. Byloje taip pat nėra objektyvių duomenų apie abiejų automobilių judėjimo greičius, stabdymo kelią (pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką nurodė sustojęs iš karto), neaišku, ar susidūrimo metu judėjo abu automobiliai, ar tik vienas (ir kuris), todėl negalima teigti, kad modeliavimo duomenys neginčijamai (arba labai) atitinka realias įvykio aplinkybes ir paneigia automobilio *Škoda Octavia* vairuotojo kaltės pripažinimą eismo įvykio deklaracijoje.

Atlikęs bylos duomenų analizę ir šalių pateiktus paaiškinimus bei atsikirtimus, Lietuvos bankas nenustatė esant objektyvių duomenų, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad automobilio *Škoda Octavia* vairuotojas nėra atsakingas už pareiškėjui padarytą žalą. Todėl, remiantis TPVCAPDĮ 2 straipsnio 3 dalies ir 3 straipsnio 1 dalies nuostatomis, automobilio *Škoda Octavia* vairuotojui kyla civilinė atsakomybė: įvykis turi būti pripažintas draudžiamuoju, o draudikas turi prievolę išmokėti pareiškėjui draudimo išmoką (Civilinio kodekso 6.987 straipsnis).

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.1 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Tenkinti pareiškėjo X. X. reikalavimą ir rekomenduoti draudikui 2020 m. sausio 25 d. įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti pareiškėjui eismo įvykio metu patirtą žalą atlyginančią draudimo išmoką.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytų rekomendacijų įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtų rekomendacijų, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.